

SPOLNE RAZLIKE U KOMUNIKACIJI

Ana Goreta

(agoreta@student.uniri.hr)

Studentski pregledni rad

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci (FFRI)

Rad je nastao u sklopu kolegija: Psihologija komunikacije

Nositelj kolegija/mentor: izv. prof. dr. sc. Domagoj Švegar

Siječanj, 2023.

Sažetak

Komunikacija je temelj međuljudskih odnosa, a uglavnom se dijeli na verbalnu, paraverbalnu i neverbalnu komunikaciju. Verbalna komunikacija koristi jezik za prijenos informacija, paraverbalna se odnosi na karakteristike glasa, dok neverbalna uključuje geste, izraze lica i govor tijela. Istraživanja pokazuju da žene u odnosu na muškarce imaju bolje verbalne sposobnosti, više pažnje obraćaju na neverbalnu komunikaciju drugih, više održavaju kontakt očima, češće se smiješe i izraženije su u facijalnim ekspresijama. Također, u razgovorima pokazuju veću empatiju i važna im je intimnost, dok muškarci preferiraju konkretan, izravan stil komunikacije i naglasak stavljaju na zajedničkim aktivnostima. Muškarci održavaju veću fizičku udaljenost i zauzimaju više prostora, dok žene češće kimaju glavom te koriste geste. Žene češće dodiruju druge u odnosu na muškarce, a najmanje dodira događa se u muškim istospolnim interakcijama. Prilikom udvaranja, žene koriste više neverbalnih znakova, što potiče muškarce na interakciju. U kontekstu ogovaranja, oba spola sudjeluju u ovoj aktivnosti, ali s različitim temama interesa. Žene više ogovaraju fizički izgled, a muškarci društveni status, postignuće i moć. Objašnjenja ovih razlika uključuju evolucijske čimbenike, društvene norme i motivacijske aspekte, no istraživanja nisu donijela jedinstven zaključak o uzrocima.

Ključne riječi: verbalna komunikacija, neverbalna komunikacija, kontakt očima, osmijeh, dodir, ogovaranje

Uvod

Komunikacija ima više definicija, a najjednostavnije se može opisati kao proces razmjenjivanja poruka, signala i informacija (Brlas, 2010). Sposobnost komunikacije razvila se evolucijom zbog potrebe za međusobnom suradnjom u lovu za hranu, brizi o potomcima i obrani od grabežljivaca. Danas je komunikacija glavni element društvenog života kojim se omogućuje dijeljenje informacija, samoizražavanje i uspostavljanje odnosa (primjerice prijateljskih). U proces komunikacije uključen je pošiljatelj koji je izvor informacije i koji odašilje poruku prema primatelju, koji je preko komunikacijskog kanala prima, dekodira i interpretira (Petz, 2005). Komunikacijski kanal može biti zrak, mobilni uređaj, televizija, knjiga ili računalna mreža. Postoje tri vrste komunikacije, a to su verbalna, neverbalna i paraverbalna komunikacija (Jensen i Trenholm, 2004). Verbalna komunikacija očituje se govorom, odnosno jezikom te, da bi bila uspješna, svi uključeni sugovornici moraju poznavati jezik koji se u toj komunikaciji upotrebljava (Brlas, 2010). Govor se definira kao priopćavanje misli ili osjećaja uz pomoć gramatički poredanih simbola, a sredstvo govora je jezik (Rathus, 2000). Prednost verbalne komunikacije jest brz prijenos informacija između primatelja i pošiljatelja te je najučinkovitija za prijenos logičkih ili apstraktnih ideja. Verbalnu komunikaciju pospješuje paraverbalna komunikacija koja uključuje karakteristike glasa poput visine, jačine, boje i tona, zatim naglasak, brzina izgovora riječi te stanke u govoru (Donovan i sur., 2016). Komunikacija ne ovisi isključivo o riječima,

već se može komunicirati i gestama, načinom odijevanja ili položajem tijela. Ta vrsta komunikacije naziva se neverbalna komunikacija te je ključna za regulaciju međuljudskih odnosa, izražavanje stavova, materijalnog statusa i emocionalnih stanja. Neverbalna komunikacija uključuje geste, pokret, izraz lica, kontakt očima, držanje tijela, miris, dodir i slično. Fizičke komponente komunikacije, poput odjeće, mogu ukazivati na preferencije, pripadnost društvenoj skupini, financijski status i raspoloženje. Ako se neverbalna komunikacija osobe ne poklapa s verbalnom, može se dobiti dojam da ta osoba laže (Duncan, 1969). Žene su u prosjeku bolji primatelji i pošiljatelji neverbalnih poruka u usporedbi s muškarcima te ih se zbog toga smatra dosljednijima i izražajnijima u općoj komunikaciji (Gulabovska i Leeson, 2014). Razlike u komuniciranju između muškaraca i žena toliko su izražene da se može govoriti o femininom i maskulinom tipu komuniciranja (Sayers i Baucom, 1991). Do sukoba u komunikaciji može doći zbog nesporazuma ili individualnih razlika poput temperamenta, osobnosti, sposobnosti izražavanja vlastitih želja i osjećaja te razumijevanja tuđih (Jensen i Trenholm, 2004).

Spolne razlike u sposobnostima i preferencijama

Kod žena, u odnosu na muškarce, dolazi do ranijeg sazrijevanja i dominacije lijeve hemisfere, koja je ključna za verbalne funkcije, čime se može pojasniti superiornost žena u verbalnim sposobnostima (Zaidi, 2010). Hyde i Linn (1988) izvijestili su o malim spol-

nim razlikama u općoj verbalnoj sposobnosti (rječnik, razumijevanje pročitano, anagrami, analogije itd.) u korist žena. Kod žena podjednako se aktiviraju obje hemisfere u situacijama koje zahtijevaju verbalne sposobnosti, dok je kod muškaraca aktivnost više lokalizirana u lijevoj hemisferi. Pokazalo se i da žene, u odnosu na muškarce, uspješnije povezuju lice osobe s njezinim imenom (Borges i Vaughn, 1977).

Muškarci u pravilu ne preferiraju intimne interakcije s drugima, iako su sposobni ostvariti ih (Williams i sur., 2022). Žene, u usporedbi s muškarcima, najčešće traže prijatelje s kojima će moći voditi intimne razgovore i dijeliti osobne probleme te u prijateljskim odnosima otkrivaju više intimnih detalja o sebi. U longitudinalnom istraživanju Hughesa i Dunna (1998), djevojčice su češće pričale o mentalnom zdravlju i stanju od dječaka. Bank i Hansford (2000) smatraju da muškarci u prijateljstvima više naglašavaju zajedničke aktivnosti, a manje osjećaje. Međutim, muškarci imaju jednake socijalne vještine kao i žene u situacijama kada se od njih traži da budu intimni i otvoreni u komunikaciji.

Spolne razlike u stilu komuniciranja

Često se generalizira to da su žene u komunikaciji emocionalne i neizravne, što odražava nesigurnost i nedostatak autoriteta, dok se za muškarce smatra da imaju izravan i jezgrovit stil komunikacije čime odražavaju svoju neovisnost i dominantnost. Međutim, prema nalazima nekih istraživanja (npr. von Hippel i sur., 2011) žene su sposobnije usposta-

viti odnos s drugim ljudima te ga lakše ostvaruju zbog njihove empatije i povezivanja s ljudima. Moguće je da žene daju veću vrijednost ovim vještinama jer percipiraju komunikaciju kao sredstvo izražavanja osjećaja, dok muškarci pridaju veću važnost aktivnim oblicima komunikacije poput uvjeravanja i pripovijedanja (Mortenson, 2002). Izražavanje emocija komunikacijom i komunikacijski stilovi usvajaju se u djetinjstvu interakcijom s okolinom te se na taj način stvaraju rodne kulturne norme. Muškarci su natjecateljski nastrojeni u komunikaciji, najvjerojatnije zbog poticanja na natjecanje i uspostavljanje hijerarhijskog odnosa u djetinjstvu (Čudina-Obradović i Obradović, 2006). Žene pak teže intimnosti, a to se također objašnjava utjecajima iz djetinjstva. Tako žene više koriste prijateljski jezik, a muškarci asertivan jezik u razgovoru s vršnjacima i roditeljima (Tenenbaum i sur., 2011).

Spolne razlike u verbalnoj komunikaciji

Unatoč stereotipima da žene govore više od muškaraca, rezultati istraživanja više osporavaju nego što potvrđuju tu pretpostavku. Primjerice, Mehl i suradnici (2007) nisu uočili značajne spolne razlike u broju izgovorenih riječi te je prosjek za oba spola iznosio 16 000 riječi dnevno. S druge strane, Preston i Gardner (1967) u svom su istraživanju dobili značajne spolne razlike u produkciji riječi; žene su izgovarale više riječi, rjeđe su zastajale i imale su širi rječnik od muškaraca. Nadalje, u istraživanju Tidwella i suradnika (2025) pokazalo se da žene u prosjeku izgovore nešto više riječi od muškaraca, ali samo u ranoj i srednjoj

odrasloj dobi. Također, Olson i DeFrain (2003) uočili su da zbog potrebe za postizanjem bliskosti, žene značajno nadmašuju muškarce u količini govora. Međutim, u nekim situacijama muškarci govore više od žena, a to su primjere, grupne raznospolne rasprave. Čini se da muškarci u takvim situacijama također više prekidaju sugovornice i kontroliraju smjer komunikacije, a kao razlog tomu autori navode natjecateljski stil komunikacije. Nadalje, pokazalo se da u razgovorima muškarca i žene, muškarac govori više od sugovornice, a kao razlog tome navode se društvene uloge i norme, odnosno popuštanje muškarcima da budu dominantni u komunikaciji (Argyle i sur., 1968; Aries, 1976). Također, kada se uspoređuju istospolne i raznospolne interakcije, muškarci imaju tendenciju pričati više kada razgovaraju sa ženama nego kada razgovaraju s drugim muškarcima (Mulac, 1989). U većini istraživanja nisu pronađene spolne razlike u brzini govora (npr. Kaplan, 2016). Ipak, u istraživanju Cutlera i Scotta (1990) pokazalo se da žene pričaju sporije od muškaraca. U odnosu na žene, muškarci manje proizvode vokalne odgovore kao što su „aha“ ili „mhmm“ dok slušaju sugovornika, njihov glas manje je ekspresivan i češće rade pauze u govoru (Viscovich i sur., 2003). Važno je naglasiti da treba biti oprezan pri generalizaciji ovih rezultata jer su vrlo rijetka istraživanja koja su bilježila prirodne razgovore tijekom dužeg vremenskog razdoblja te se metodologija razlikuje među istraživanjima. Također, zbog intraindividualnih razlika među pojedincima i uzorcima, teško je procijeniti jesu li spolne razlike u produkciji govora doista značajne (Tidwell i sur., 2025).

Kontakt očima i facijalne ekspresije

Konzistentan je nalaz da žene više gledaju u sugovornika u odnosu na muškarce, bez obzira na dob (Hall, 1984; Hall i Gunnery, 2013; LaFrance i sur., 2003). Međutim, navedeno vrijedi ako se razgovor odvija na ugodnoj udaljenosti od sugovornika. Kada je fizička udaljenost sugovornika mala, žene manje održavaju kontakt očima od muškaraca. Moguće objašnjenje češćeg održavanja kontakta očima žena jest potreba uočavanja i dekodiranja neverbalnih znakova (Aiello, 1977). Hall (1984) je utvrdio da je kod žena veća emocionalna izražajnost, odnosno izraženije facijalne ekspresije lica u odnosu na suprotan spol. Kring i Gordon (1998) također navode da su lica žena izražajnija od lica muškaraca, iako je njihov subjektivan emocionalni doživljaj podjednak. To upućuje da su ove spolne razlike vjerojatno povezane s navikama i društvenim normama, a ne nužno s razlikama u doživljavanju emocija. Muškarci mogu imati tendenciju pokazivanja neutralnih, odnosno neizražajnih lica, dok za žene vrijedi obrnuto. Zanimljivo je da žene čak i u samoprocjenama smatraju da su emocionalno izražajnije u neverbalnoj komunikaciji u odnosu na samoprocjene muškaraca (Fischer, 2000).

Osmijeh

Što se tiče osmijeha, istraživanja (npr. Else-Quest i sur., 2006; Hall, 1984) nisu pronašla spolne razlike kod djece, ali te se razlike javljaju u adolescenciji. Žene se češće smiješe od muškaraca, pogotovo kada su svjesne da ih se promatra ili kada osjećaju nervo-

zu (LaFrance i sur., 2003). Također, žene se u odnosu na muškarce više smiješe u socijalnim situacijama, posebice u spontanim interakcijama žene s drugom ženom (LaFrance i Hecht, 2000). Dobivena spolna razlika kulturalno je univerzalna, iako je u nekim kulturama smiješenje manje uobičajeno nego u drugima. U većini kultura, osoba koja je nasmiješena percipira se kao inteligentnija i iskrenija u odnosu na osobu koja se ne smije. Međutim, nasmiješena žena procjenjuje se inteligentnijom od nasmiješenog muškarca. Nadalje, u percipiranoj iskrenosti nema spolne razlike kada se i žene i muškarci smiješe, ali žene koje se ne smiješe djeluju iskrenije od muškaraca koji se ne smiješe (Krys i sur., 2016). Merten (1997) je također izvijestio da žene češće pokazuju iskren, tzv. Duchenneov osmijeh, ali nema značajne spolne razlike u neiskrenom osmijehu. Međutim, Prkachin i Silverman (2002) pronašli su da žene češće iskazuju obje vrste osmijeha, no izražavanje osmijeha ne znači da je osoba nužno sretna, čemu u prilog ide i niska podudarnost samoprocjene sreće i smiješenja. Krumhuber i suradnici (2007) kao objašnjenje češćeg smiješenja u žena navode kako rodni stereotipi, odgoj i očekivanja društva mogu dovesti do spolnih razlika u samom neverbalnom ponašanju (smiješenju) i njegovoj percepciji. Henley (1977) kao drugi potencijalni odgovor na pitanje zašto se žene češće smiješe nadodaje kako se pojedinci nižeg statusa (često žene) smiješe više nego pojedinci višeg statusa, upravo kao znak poštovanja ili submisivnosti.

Prostorna neverbalna komunikacija

Što se tiče fizičke udaljenosti, muškarci uspostavljaju veću udaljenost od žena (Hall, 1984). Nadalje, oba spola uspostavljaju veću fizičku udaljenost dok su u interakciji s muškarcem, nego sa ženom. Dakle, u istospolnim interakcijama žene održavaju najmanju udaljenost, dok muškarci održavaju najveću udaljenost (Ozdemir, 2008). Hartnett i suradnici (1970) otkrili su da muškarci koji postižu visok rezultat na heteroseksualnosti u odnosu na one koji postižu nizak rezultat, održavaju manju fizičku udaljenost u interakciji sa ženom. Muškarci svojim tijelom zauzimaju više prostora u odnosu na žene, odnosno sjede ili stoje s raširenim položajem ruku i/ili nogu. S druge strane, žene su više skučene te češće sjede skupljenih ili prekriženih nogu nego muškarci (Hall, 1984). Navedeno neverbalno ponašanje muškaraca može se interpretirati kao znak dominantnosti i samopouzdanja, dok neverbalno ponašanje žena može ukazivati na submisivnost ili nelagodnost (Carli, 1990). Nadalje, žene češće od muškaraca kimaju glavom, koriste pokrete ruku i naginju se naprijed pri komunikaciji (Helweg-Larsen i sur., 2004). S druge strane, kod muškaraca se naginjanje prema naprijed u kombinaciji s visokim položajem ramena može tumačiti kao oblik neprijateljske interakcije te takvim položajem tijela pokazuju veću tjelesnu napetost (Mehrabian, 1968).

Dodir

Što se tiče interpersonalnog dodira, žene češće dodiruju druge u odnosu na muš-

karce, a najmanje dodira događa se u muškim istospolnim interakcijama (Stier i Hall, 1984). Dodir između muškaraca nešto je češći u sportskom okruženju nego u ostalim. Pokazalo se da je ženama ugodnije nego muškarcima pri fizičkom kontaktu s istospolnom osobom (Andersen i Leibowitz, 1978). Što se tiče interakcije odraslih s djecom, žene češće nego muškarci uspostavljaju fizički kontakt, poput zagrljaja. U interakciji muškarca i žene, veća je vjerojatnost da će muškarac inicirati dodir (Major i sur., 1990). U početnim stadijima romantičnog odnosa muškarci češće dodiruju svoje partnerice (primjerice, milovanje, dodiri po leđima) nego obrnuto, dok se u kasnijim stadijima romantične veze spolna razlika u dodirivanju smanjuje. Potencijalno objašnjenje toga jest da muškarci upotrebljavaju dodir kao pokazatelj naklonosti i interesa, što je u skladu s tradicionalnim spolnim ulogama prema kojima muškarci trebaju biti inicijatori u romantičnom kontekstu. Muškarci češće koriste dodir (npr. milovanje) u svrhu započinjanja seksualnog kontakta, a žene češće koriste dodir da bi održale intimnost (Guerrero i Andersen, 1991). U formalnom ili profesionalnom okruženju oba spola rjeđe iniciraju dodir nego u neformalnom okruženju, ali ako do njega ipak dođe, muškarci će ga vjerojatnije koristiti kao oblik dominantnog ponašanja (primjerice, rukovanje ili snažan dodir po ramenu), a žene kao oblik suosjećajnog ili prijateljskog ponašanja (primjerice, nježno tapšanje po leđima) (Henley, 1977).

Komunikacija udvaranja

Žene često koriste neverbalnu komunikaciju i za udvaranje, odnosno da bi izrazile romantični interes (Moore, 1985; Moore, 2010). Zanimljivo je da će muškarac vjerojatnije prići ženi ako je žena započela interakciju neverbalnim ponašanjem, kao što je smijeh, pogled ili samododir kose, odjeće i slično (Grammer i sur., 2000). Međutim, muškarci su za razliku od žena skloniji interpretirati prijateljsko ponašanje suprotnog spola kao signal seksualnog interesa (Abbey, 1982). Nadalje, muškarci u odnosu na žene doživljavaju zavođenje više seksualno motiviranim činom (Moore, 2002; Shotland i Craig, 1988). Zavodljivo ponašanje jednog partnera romantičnog odnosa s drugom osobom smatra se nevjerom i izaziva ljubomoru kod oba spola, iako je žene doživljavaju negativnije (Yarab i sur., 1999). Henningsen (2004) u svom je istraživanju pokazao da se muškarci i žene razlikuju u motivima za flert, odnosno muškarci imaju izraženiju seksualnu motivaciju, a žene motivaciju za zabavu, romantičan odnos ili povećanje intimnosti već postojećeg odnosa. Moguće je da žene više osuđuju udvaranje svog partnera prema drugoj osobi upravo iz razloga što to ponašanje shvaćaju kao promicanje razvoja odnosa. Što se tiče udvaranja zbog zabave, evolucijska perspektiva nudi objašnjenje. Naime, udvaranje muškarcima prema kojima žena nema značajan interes može biti oblik pripreme ili vježbanja efikasnog zavodljivog ponašanja koje će kasnije upotrijebiti za privlačenje njoj kvalitetnog i poželjnog muškarca (Trost i Albers, 1998). Drugim riječima, žene usavršavaju tu vještinu na bezopasan način s drugim

muškarcima i pripremaju se za zavođenje budućeg partnera. Fizički izgled i odijevanje također su važni neverbalni oblici komunikacije, ali ovdje nisu pronađene spolne razlike, što ukazuje na to da oba spola podjednako brinu o svom izgledu da bi privukli interes drugih (Hall i Gunnery, 2013).

Spolne razlike u ogovaranju

Ogovaranje se može definirati kao neformalni i neplanirani oblik komunikacije koji se općenito odnosi na treću stranu koja nije prisutna (Eckhaus i Ben-Hador, 2017). Često ima negativnu konotaciju jer može negativno utjecati na reputaciju ogovarača, odnosno može biti osuđivan od strane drugih ili pak meta osвете osobe koju ogovara (Tan i sur., 2023). Ogovaranje ima i pozitivne učinke na međuljudske odnose jer može poslužiti kao sredstvo ocjenjivanja drugih, dijeljenja informacija, širenja znanja te poticanja intimnosti među ljudima. Kvantitativno gledano, žene i muškarci bili su podjednako uključeni u aktivnost ogovaranja, ali uočene su razlike u predmetu ogovaranja (Grosser i sur., 2012). Rezultati Watsona (2012) ukazuju da žene više ogovaraju fizički izgled (primjerice u domeni mode), dok se muškarci tijekom ogovaranja fokusiraju na društveni status, postignuće i ekonomsku moć. McAndrew (2014) smatra da žene više ogovaraju druge žene nego muškarce jer su u seksualnoj kompeticiji s pripadnicama istog spola te žele narušiti njihov ugled. S druge strane, Watson (2012) tvrdi da je ogovaranje učestalije među muškim prijateljima u usporedbi sa ženskim.

Odakle potječu spolne razlike?

Prvo potencijalno objašnjenje spolnih razlika u neverbalnoj komunikaciji jest da je ženama urođena veća osjetljivost na neverbalne znakove jer su u evolucijskoj prošlosti uočavanjem tuđe zlonamjerne neverbalne komunikacije mogle bolje zaštititi svoje potomke (Hall i Gunnery, 2013). S druge strane, muškarci se možda manje smiješe jer se žele pokazati ozbiljnima svojim suparnicima i konkurenciji. Podrška tom objašnjenju jest činjenica da su mnoge spolne razlike u komunikaciji vidljive u dječjoj dobi. Međutim, socijalno učenje javlja se vrlo rano u životu, stoga je teško odvojiti utjecaj društva i okoline od bioloških utjecaja. Izvori o razlikama u komunikaciji pri udvaranju uglavnom podržavaju biološku, točnije evolucijsku perspektivu po kojoj se smatra da je cilj komunikacije dvaju osoba suprotnog spola reprodukcija (Trivers, 1996). Sljedeće potencijalno objašnjenje spolnih razlika je motivacija. Naime, snažan je stereotip da su žene vještije u prosuđivanju interpersonalnih znakova, stoga će oba spola biti motivirana potvrditi ovaj stereotip, makar nesvjesno (Ickes i sur., 2000). Međutim, oskudni su nalazi koji idu u prilog ideji da motivacija utječe na točnost prosuđivanja neverbalnih znakova (Hall i sur., 2009). Treće potencijalno objašnjenje jest da spolne razlike u komunikaciji potječu iz razlika u dominaciji i moći, odnosno da se žene, primjerice, više smiješe jer je to u skladu s njihovom podređenom ulogom u društvu (Crawford i Popp, 2002). Međutim, ova perspektiva nije uvelike prihvaćena istraživanjima odnosa moći, dominacije i neverbalne komunikacije.

Zaključak

Spolne razlike u komunikaciji rezultat su kombinacije bioloških predispozicija i društvenih utjecaja. Dok su žene općenito ekspresivnije, empatičnije i sklonije intimnoj komunikaciji, muškarci pokazuju natjecateljski i dominantniji stil izražavanja. Neverbalna komunikacija igra važnu ulogu u prijenosu poruka, pri čemu su žene osjetljivije na neverbalne znakove. Međutim, razlike nisu univerzalne i mogu varirati ovisno o kontekstu i individualnim osobinama. Budući da komunikacija oblikuje društvene odnose, razumijevanje spolnih razlika može poboljšati međuljudsku interakciju i smanjiti nesporazume.

Literatura

- Abbey, A. (1982). Sex differences in attributions for friendly behavior: Do males misperceive females' friendliness? *Journal of Personality and Social Psychology*, 42(5), 830–838. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.42.5.830>
- Aiello, J. R. (1977). Visual interaction at extended distances. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 3(1), 83–86. <https://doi.org/10.1177/014616727600300113>
- Andersen, P. A. i Leibowitz, K. (1978). The development and nature of the construct touch avoidance. *Environmental Psychology & Nonverbal Behavior*, 3(2), 89–106. <https://doi.org/10.1007/BF01135607>
- Argyle, M., Lalljee, M. i Cook, M. (1968). The effects of visibility on interaction in a dyad. *Human Relations*, 21(1), 3–17. <https://doi.org/10.1177/001872676802100101>
- Aries, E. (1976). Interaction patterns and themes of male, female, and mixed groups. *Small Group Behavior*, 7(1), 7–18. <https://doi.org/10.1177/104649647600700102>
- Bank, B. J. i Hansford, S. L. (2000). Gender and friendship: Why are men's best same-sex friendships less intimate and supportive? *Personal Relationships*, 7(1), 63–78. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2000.tb00004.x>
- Borges, M. A. i Vaughn, L. S. (1977). Cognitive differences between the sexes in memory for names and faces. *Perceptual and Motor Skills*, 45(1), 317–318. <https://doi.org/10.2466/pms.1977.45.1.317>
- Brlas, S. (2010). *Psihologija komunikacije*. Naklada Slap.
- Carli, L. L. (1990). Gender, language, and influence. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59(5), 941–951. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.59.5.941>
- Crawford, M. i Popp, D. (2002). Body politics: Power, sex and non-verbal communication. *Feminism & Psychology*, 12(3), 291–294. <http://dx.doi.org/10.1177/0959353502012003001>
- Cutler, A. i Scott, D. R. (1990). Speaker sex and perceived apportionment of

- talk. *Applied Psycholinguistics*, 11(3), 253–272. <https://doi.org/10.1017/S0142716400008882>
- Čudina-Obradović, M. i Obradović, J. (2006). *Psihologija braka i obitelji*. Golden marketing - Tehnička knjiga.
- Donovan, J. M., Osborn, K. i Rice, S. (2016). *Paraverbal communication in psychotherapy: Beyond the words*. Rowman & Littlefield.
- Duncan, S., Jr. (1969). Nonverbal communication. *Psychological Bulletin*, 72(2), 118–137. <https://doi.org/10.1037/h0027795>
- Eckhaus, E. i Ben-Hador, B. (2017). Gossip and gender differences: A content analysis approach. *Journal of Gender Studies*, 28(1), 97–108. <https://doi.org/10.1080/09589236.2017.1411789>
- Else-Quest, N. M., Hyde, J. S., Goldsmith, H. H. i Van Hulle, C. A. (2006). Gender differences in temperament: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 132(1), 33–72. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.132.1.33>
- Fischer, A. H. (2000). *Gender and emotion: Social psychological perspectives*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511628191>
- Grammer, K., Kruck, K., Juette, A. i Fink, B. (2000). Non-verbal behavior as courtship signals: The role of control and choice in selecting partners. *Evolution and Human Behavior*, 21(6), 371–390. [https://doi.org/10.1016/S1090-5138\(00\)00053-2](https://doi.org/10.1016/S1090-5138(00)00053-2)
- Grosser, T. J., Lopez-Kidwell, V., Labianca, G. (J.) i Ellwardt, L. (2012). Hearing it through the grapevine: Positive and negative workplace gossip. *Organizational Dynamics*, 41(1), 52–61. <https://doi.org/10.1016/j.orgdyn.2011.12.007>
- Guerrero, L. K. i Andersen, P. A. (1991). The waxing and waning of relational intimacy: Touch as a function of relational stage, gender and touch avoidance. *Journal of Social and Personal Relationships*, 8(2), 147–165. <https://doi.org/10.1177/0265407591082001>
- Gulabovska, M. i Leeson, P. (2014). Why are women better decoders of nonverbal language? *Gender Issues*, 31(3–4), 202–218. <https://doi.org/10.1007/s12147-014-9127-9>
- Hall, J. A. (1984). *Nonverbal gender differences: communication accuracy and expressive style*. Johns Hopkins University Press.
- Hall, J. A., Blanch, D. C., Horgan, T. G., Murphy, N. A., Rosip, J. C. i Schmid Mast, M. (2009). Motivation and interpersonal sensitivity: Does it matter how hard you try? *Motivation and Emotion*, 33(3), 291–302. <https://doi.org/10.1007/s11031-009-9128-2>
- Hall, J. A. i Gunnery, S. D. (2013). Gender differences in nonverbal communication. U: J. A. Hall i M. L. Knapp (Ur.), *Nonverbal communication* (str. 639–

- 669). De Gruyter Mouton. <https://doi.org/10.1515/9783110238150.639>
- Hartnett, J. J., Bailey, K. G. i Gibson, F. W., Jr. (1970). Personal space as influenced by sex and type of movement. *The Journal of psychology*, 76(2), 139–144. <https://doi.org/10.1080/00223980.1970.9916831>
- Helweg-Larsen, M., Cunningham, S. J., Carrico, A. i Pergram, A. M. (2004). To nod or not to nod: An observational study of nonverbal communication and status in female and male college students. *Psychology of Women Quarterly*, 28(4), 358–361. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.2004.00152.x>
- Henley, N. M. (1977). *Body politics: Power, sex, and nonverbal communication*. Prentice-Hall.
- Henningsen, D. D. (2004). Flirting with meaning: An examination of miscommunication in flirting interactions. *Sex Roles: A Journal of Research*, 50(7-8), 481–489. <https://doi.org/10.1023/B:SERS.0000023068.49352.4b>
- Hughes, C. i Dunn, J. (1998). Understanding mind and emotion: Longitudinal associations with mental-state talk between young friends. *Developmental Psychology*, 34(5), 1026–1037. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.34.5.1026>
- Hyde, J. S. i Linn, M. C. (1988). Gender differences in verbal ability: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 104(1), 53–69. <http://dx.doi.org/10.1037/0033-2909.104.1.53>
- Ickes, W., Gesn, P. R. i Graham, T. (2000). Gender differences in empathic accuracy: Differential ability or differential motivation? *Personal Relationships*, 7(1), 95–109. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2000.tb00006.x>
- Jensen, A. i Trenholm, S. (2004). *Interpersonal communication*. Oxford University Press.
- Kaplan, A. (2016). *Women talk more than men... and other myths about language explained*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9781316027141>
- Kring, A. M. i Gordon, A. H. (1998). Sex differences in emotion: Expression, experience, and physiology. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(3), 686–703. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.74.3.686>
- Krumhuber, E., Manstead, A. S. R. i Kappas, A. (2007). Temporal aspects of facial displays in person and expression preception: The effects of smile dynamics, head-tilt, gender. *Journal of Nonverbal Behavior*, 31(1), 39–56. <https://doi.org/10.1007/s10919-006-0019-x>
- Krys, K., Vauclair, C. M., Capaldi, C. A., Lun, V. M., Bond, M. H., Domínguez-Espinosa, A., Torres, C., Lipp, O. V., Ma-

- nickam, L. S., Xing, C., Antalíková, R., Pavlopoulos, V., Teyssier, J., Hur, T., Hansen, K., Szarota, P., Ahmed, R. A., Burtceva, E., Chkhaidze, A., Cenko, E., ... Yu, A. A. (2016). Be careful where you smile: Culture shapes judgments of intelligence and honesty of smiling individuals. *Journal of nonverbal behavior*, 40, 101–116. <https://doi.org/10.1007/s10919-015-0226-4>
- LaFrance, M. i Hecht, M. A. (2000). Gender and smiling: A meta-analysis. U: A. H. Fischer (Ur.), *Gender and emotion: Social psychological perspectives* (str. 118–142). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511628191.007>
- LaFrance, M., Hecht, M. A. i Paluck, E. L. (2003). The contingent smile: A meta-analysis of sex differences in smiling. *Psychological Bulletin*, 129(2), 305–334. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.129.2.305>
- Major, B., Schmidlin, A. M. i Williams, L. (1990). Gender patterns in social touch: The impact of setting and age. *Journal of personality and social psychology*, 58(4), 634–643. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.58.4.634>
- McAndrew, F. T. (2014). The “sword of a woman”: Gossip and female aggression. *Aggression and Violent Behavior*, 19(3), 196–199. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2014.04.006>
- Mehl, M. R., Vazire, S., Ramírez-Esparza, N., Slatcher, R. B. i Pennebaker, J. W. (2007). Are women really more talkative than men? *Science*, 317(5834), 82. <https://doi.org/10.1126/science.1139940>
- Mehrabian, A. (1968). Relationship of attitude to seated posture, orientation, and distance. *Journal of personality and social psychology*, 10(1), 26–30. <https://doi.org/10.1037/h0026384>
- Merten, J. (1997). Facial-affective behavior, mutual gaze, and emotional experience in dyadic interactions. *Journal of Nonverbal Behavior*, 21(3), 179–201. <https://doi.org/10.1023/A:1024969514170>
- Moore, M. M. (1985). Nonverbal courtship patterns in women: Context and consequences. *Ethology and Sociobiology*, 6(4), 237–247. [https://doi.org/10.1016/0162-3095\(85\)90016-0](https://doi.org/10.1016/0162-3095(85)90016-0)
- Moore, M. M. (2002). Courtship communication and perception. *Perceptual and Motor Skills*, 94(1), 97–105. <https://doi.org/10.2466/PMS.94.1.97-105>
- Moore, M. M. (2010). Human nonverbal courtship behavior—A brief historical review. *Journal of Sex Research*, 47(2-3), 171–180. <https://doi.org/10.1080/00224490903402520>
- Mortenson, S. T. (2002). Sex, communicating values, and cultural values: Individualism-collectivism as a mediator of sex differences in communication values in two

- cultures. *Communication Reports*, 15(1), 57-70. <https://doi.org/10.1080/08934210209367752>
- Mulac, A. (1989). Men's and women's talk in same-gender and mixed-gender dyads: Power or polemic? *Journal of Language and Social Psychology*, 8(3-4), 249-270. <https://doi.org/10.1177/0261927X8983006>
- Olson, D. H. i DeFrain, J. (2003). *Marriages and families: Intimacy, diversity, and strengths*. McGraw-Hill.
- Ozdemir, A. (2008). Shopping malls: Measuring interpersonal distance under changing conditions and across cultures. *Field Methods*, 20(3), 226-248. <https://doi.org/10.1177/1525822X08316605>
- Petz, P. (2005). *Psihologijski rječnik*. Naklada Slap.
- Preston, J. M. i Gardner, R. C. (1967). Dimensions of oral and written language fluency. *Journal of Verbal Learning & Verbal Behavior*, 6(6), 936-945. [https://doi.org/10.1016/S0022-5371\(67\)80162-2](https://doi.org/10.1016/S0022-5371(67)80162-2)
- Prkachin, K. M. i Silverman, B. E. (2002). Hostility and facial expression in young men and women: Is social regulation more important than negative affect? *Health Psychology*, 21(1), 33-39. <https://doi.org/10.1037/0278-6133.21.1.33>
- Rathus, S. A. (2000). *Temelji psihologije*. Naklada Slap.
- Sayers, S. L. i Baucom, D. H. (1991). Role of femininity and masculinity in distressed couples' communication. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(4), 641-647. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.61.4.641>
- Shotland, R. L. i Craig, J. M. (1988). Can men and women differentiate between friendly and sexually interested behavior? *Social Psychology Quarterly*, 51(1), 66-73. <https://doi.org/10.2307/2786985>
- Stier, D. S. i Hall, J. A. (1984). Gender differences in touch: An empirical and theoretical review. *Journal of Personality and Social Psychology*, 47(2), 440-459. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.47.2.440>
- Tan, H., Jiang, T. i Ma, N. (2023). Why do people gossip? Reputation promotes honest reputational information sharing. *The British journal of social psychology*, 62(2), 708-724. <https://doi.org/10.1111/bjso.12589>
- Tenenbaum, H. R., Ford, S. i Alkhedairy, B. (2011). Telling stories: Gender differences in peers' emotion talk and communication style. *British Journal of Developmental Psychology*, 29(4), 707-721. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1348/2044-835X.002003>
- Trost, M. R. i Alberts, J. K. (1998). An evolutionary view on understanding sex effects in communicating attraction. U: D. J. Canary i K. Dindia (Ur.), *Sex differences and similarities in*

communication: Critical essays and empirical investigations of sex and gender in interaction (str. 233–255). Psychology Press.

- Tidwell, C. A., Danvers, A. F., Pfeifer, V. A., Abel, D. B., Alisic, E., Beer, A., Bierstetel, S. J., Bollich-Ziegler, K. L., Bruni, M., Calabrese, W. R., Chiarello, C., Demiray, B., Dimidjian, S., Fingerman, K. L., Haas, M., Kaplan, D. M., Kim, Y. K., Knezevic, G., Lazarevic, L. B., . . . Mehl, M. R. (2025). Are women really (not) more talkative than men? A registered report of binary gender similarities/differences in daily word use. *Journal of Personality and Social Psychology*, 128(2), 367–391. <https://doi.org/10.1037/pspp0000534>
- Trivers, R. L. (1996). Parental investment and sexual selection. U: L. D. Houck i L. C. Drickamer (Ur.), *Foundations of animal behavior: Classic papers with commentaries* (str. 795–838). University of Chicago.
- Viscovich, N., Borod, J., Pihan, H., Peery, S., Brickman, A. M., Tabert, M., Schmidt, M. i Spielman, J. (2003). Acoustical analysis of posed prosodic expressions: Effects of emotion and sex. *Perceptual and motor skills*, 96(3), 759–771. <https://doi.org/10.2466/pms.2003.96.3.759>
- von Hippel, C., Wiryakusuma, C., Bowden, J. i Shochet, M. (2011). Stereotype threat and female communication styles. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 37(10), 1312–1324. <https://doi.org/10.1177/0146167211410439>
- Watson, D. C. (2012). Gender differences in gossip and friendship. *Sex Roles: A Journal of Research*, 67(9-10), 494–502. <https://doi.org/10.1007/s11199-012-0160-4>
- Williams, K. E. G., Krems, J. A., Ayers, J. D. i Rankin, A. M. (2022). Sex differences in friendship preferences. *Evolution and Human Behavior*, 43(1), 44–52. <https://doi.org/10.1016/j.evolhumbehav.2021.09.003>
- Yarab, P., Allgeier, E. i Sensibaugh, C. C. (1999). Looking deeper: Extradyadic behaviors, jealousy, and perceived unfaithfulness in hypothetical dating relationships. *Personal Relationships*, 6(3), 305–316. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1475-6811.1999.tb00194.x>
- Zaidi, Z. F. (2010). Gender differences in human brain: a review. *The Open Anatomy Journal*, 2, 37-55. <http://dx.doi.org/10.2174/1877609401002010037>

Abstract

Communication is the foundation of interpersonal relationships and is generally divided into verbal, paraverbal, and nonverbal communication. Verbal communication uses language to transmit information, paraverbal refers to the characteristics of the voice, while nonverbal includes gestures, facial expressions, and body language. Research shows that women have better verbal abilities than men, pay more attention to the nonverbal communication of others, maintain more eye contact, smile more often, and are more expressive in facial expressions. They also show greater empathy in conversations and value intimacy, while men prefer a concrete, direct style of communication and emphasize joint activities. Men maintain greater physical distance and occupy more space, while women nod their heads more often and use gestures. Women touch others more often than men, and the least amount of touching occurs in male same-sex interactions. In courtship, women use more nonverbal cues, encouraging men to interact. In the context of gossip, both sexes participate in this activity, but with different topics of interest. Women gossip more about physical appearance, while men gossip about social status, achievement, and power. Explanations for these differences include evolutionary factors, social norms, and motivational aspects, but research has not reached a single conclusion about the causes.

Keywords: verbal communication, nonverbal communication, eye-contact, smile, touch, gossip